קיט: כל כתבי פרק ששה עשר שבת

מהדר אזוזי זוזי דרבנן. כשהיה רואה אותן זוגות זוגות ומדברין בתורה מחזר אחריהם ואומר להם במטותא מנכון לכו והתעסקו בעונג שבת ולא תתלוניה לבטל תענוגים: **וילו.** הקב"ה וזה שמספר בשבחו של מקום ובשבח של שבת: **יסדר אדם שלחנו בע"ש. לעולם יסדר אדם שלחנו בע"ש.** לעולם שבת: **במוצאי שבת.** נמי כבוד שבת לעוות ביאתו דרך כבוד כאדם המלוה את המלך בצאתו מן העיר: **תמין.** לשתות ולרחוץ: **מלוגמא.** רפואה: **אלליה אריה.** לענגל הרואי לשמוש: **בכל כחו.** בכל כוונתו: **בפרוע פרעות.** ביטול פורעניות כגון פרוע[a] דמתרגמינן בטל: **כהתנדב עם ברכו.** כשמתנדבין ישראל לברך את בוראן: **כי פרוע כי פרעו אחרן.** ע"ז. והכי קאמר בהבטל פריעות ע"ז שהשתקע ותשתכח שלא יזכר עוגם משום התנדב עם הוא: **אל מלך נאמן.** כך מעיד על בוראו שהוא אל מלך נאמן: **שאין כני אדם מצויין לכזאת.** כשבת: **בבקר.** בזמן ק"ש. וכן מאמרי בנשף[b]: **והיה כנור ונבל.** כשיפיה דקרא ואת פועל ה' לא יביטו לא שמו לב ליחד שמו על בריותיו: **שפוך על עולל.** ריש דקרא ואת תמת ה' נלאיתי הכיל שפוך וגו' שפוך חמתה בנקמה כשביל שעולל למון ובטלין מבית רבן: **הוביטו כי מועבה עשו וגו'.** סיפיה דקרא גם בוש לא יבושו וגם הכלם לא כו': **כמשיחי אלו תינוקות של בית רבן.** שדרך תינוקות למושחן בשמן[c]: **ובנביאי אלו תלמידי חכמים.** שנאמר ונביא לבב חכמה (תהלים ט): **מחריבין.** ליכא שיור: **מחרימין.** ליכא שיור: **מקבלין בהן בשמלה.** כשמושלין אותן טעמי תורה הללו עושין עצמן כמעלימין את דבריהם מפני שאינן יודעים להשיב: **יצאן כיידך.** אתה בקי לפיכך קצין תהיה לנו ותלמדנו חכמה: דברים

ומצא נר דלוק ושולחן ערוך. ופ"ת דאמר ברש עדכי פסמים (דף ק:) ושוין שאין מביאין את השולחן מא"כ קידש וי"ל דערוך הוא במקום אחר אלא שאין מביאין אותו עד אחר הקידוש כי היכי דתיתי סעודתא ביקרא דשבת כדאיתא בשאלתות דרב אחאי[d] ודוקא בימיהם שהיו להם שלחנות קטנים לפני כל אחד ואחד אבל אנו גדולים הם וקשה לטלטלם[e] (ג): **כל** העונה אמן יהא שמיה רבא בכל כחו. פי' בכל כוונתו וכן פירש רש"י וכ"י ומ"ר דיש בפסיקתא כמעשה דר' ישמעאל כן אליעזר דקאמר התם כשישראל נכנסים לבתי כנסיות ומומרים יהא שמיה רבא מברך בקול רם מבטלים גזירות קשות:

א"ר חנינא אל מלך נאמן. צריך להרהר בו בשעה שאומר אמן: מאדי

מהדר אזוזי זוזי דרבנן א"ל במטותא מינייכו לא תתללוניה אמר [f]רבא ואיתימא ר' יהושע בן לוי [a]אפי' יחיד המתפלל בע"ש צריך לומר ויכולו דאמר רב המנונא כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית שנאמר [1]ויכולו אל תקרי ויכולו [b] אלא ויכלו אמר רבי אלעזר מניין שהדיבור כמעשה שנאמר [2]בדבר ה' שמים נעשו אמר רב חסדא אמר מר עוקבא כל המתפלל בע"ש ואומר ויכולו שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו [3]וסר עונך וחטאתך תכופר תניא ר' יוסי בר יהודה אומר שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בע"ש מבית הכנסת לביתו אחד טוב ואחד רע [4]וכשבא לביתו ומצא נר דלוק ושלחן ערוך ומטתו מוצעת מלאך טוב אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו ואם לאו מלאך רע אומר יהי רצון שתהא לשבת אחרת כך ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו אמר ר' אלעזר [5]לעולם יסדר אדם שלחנו בע"ש אע"פ שאינו צריך אלא לכזית ואמר ר' חנינא [6]לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת אע"פ שאינו צריך אלא לכזית חמין במוצאי שבת מלוגמא פת חמה במוצאי שבת מלוגמא ר' אבהו הוה עבדין ליה באפוקי שבתא עיגלא תילתא הוה אכיל מיניה כולייתא כי גדל אבימי בריה א"ל למה לך לאפסודי כולי האי נשבוק כולייתא ממעלי שבתא שבקוהו ואתא אריא אכליה אריב"ל [7]כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו שנאמר [8]בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה' מ"ט בפרוע פרעות משום דברכו ה' רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן אפילו יש בו שמץ של עבודה זרה מוחלין לו כתיב הכא בפרוע פרעות וכתיב התם [9]כי פרוע הוא [c] אמר ריש לקיש כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי ג"ע שנאמר [10]פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים [11]אל תיקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן [12]מאי אמן א"ר חנינא אל מלך נאמן א"ר יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת שנאמר [13]ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה מאי ולא תכבה אמר רב נחמן בר יצחק בשעה שאין בני אדם מצויין לכבותה אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת שנאמר [14]ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם אמר ר' אבהו לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק"ש שחרית וערבית שנאמר [15]הוי משכימי בבקר שכר ירדפו וגו' וכתיב [16]והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו וכתיב [17]לכן גלה עמי מבלי דעת אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן שנאמר [18]שפוך על עולל בחוץ וגו' מה טעם שפוך משום דעולל בחוץ אמר עולא לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה שנאמר [19]הובישו כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו וגו' אמר ר' יצחק לא חרבה ירושלים אלא בשביל שהושוו קטן וגדול שנאמר [20]והיה כעם ככהן כעבד כאדוניו בשפחה כגברתה בקונה כבוכר במולדה כלה בבשה כאשר נשא בו: ישעיהו

ומשמתתין בנביאיו עד עלות חמת ה' בעמו עד [ל] אין מרפא מאי עד לאין מרפא אמר רב יהודה אמר רב [d]כל המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב [18]אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו אל תגעו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן ובנביאי אל תרעו אלו ת"ח אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן א"ל רב פפא לאביי דידי ודידך מאי א"ל אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא ואמר ריש לקיש משום ר"י נשיאה [e]אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפי' לבנין בית המקדש ואמר ר"ל לר"י נשיאה כך מקובלני [f]מאבותי ואמרי לה מאבותיך [g]כל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן מחריבין אותה רבינא אמר מחרימין אותה [h]ואמר רבא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר [19]שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא [ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש] (אם יש איש) עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה איני והאמר רב קטינא [i]אפי' בשעת כשלונה של ירושלים לא פסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר [20]כי יתפש איש באחיו בית אביו שמלה (לאמר) שמלה לכה קצין תהיה לנו דברים שבני אדם מתכסין בהן כשמלה ישנן בידיך [j]והמכשלה הזאת תחת ידך דברים

20 כי יתפש איש באחיו בית אביו שמלה לכה קצין תהיה לנו והמכשלה הזאת תחת ידך: ישעיהו ג ו

עין משפט נר מצוה

[1] א מרי' פכ"ט מהל' שבת הלכה ז: סמג עשין ל: טוש"ע אורח חיי' רסח סעיף ג:
[2] ב מרי' פ"ל שם הל' ה: סמג שם: טור אורח חיים סימן רסב סעיף ג:
[3] ג מרי' שם הלכה ה וסמג שם:
[4] ד מרי' וסמג שם עיר: טוש"ע אורח חיים סימן ג:
[5] ה מרי' פ"ט מהלכות תפלה הלכה ח: טוש"ע אורח חיים סימן נו סעיף ח: וזכרב לשם כרכות פג דף ט"ו:
[6] ו מרי' שם סימן יט:
[7] ז מרי' פ"ט מהלכות שבת הלכה יח: טור אורח חיים סימן רמב סעיף ז:
[8] ח מרי' פ"ב שם הל"ב: טוש"ע יו"ד סי' רמה סעיף יג: וזכרב אלפס פ"ב דב"ק קמג: וברא"ש שם סי"ב: המריב"ץ סי"ב:
[9] ט מרי' שם הלכה ח: טוש"ע שם סעיף ז: וזכרב אלפס שם:

הגהות הב"ח

(a) נמ' מל מיקרי ריכלו אלא ריכלו: (b) שם כי פרוע הוא כי פרעו אחרן אמר ריש לקיש: (c) תוס' ד"ה ומלא יטו קשה לטלטלם. נ"ב מי' אחר קידוש שלא להפסיק כל כך כין קידוש לסעודה אנו רגילין לפרוס מפה ולקדש:

גליון הש"ס

גמ' שנא' ויהיו מלאכים בשלאבי האלהים. ע"ד שלחו"ל מרדים דף כ ע"ב מלן מה"ר רבנן: שם כי מקובלני מאבותי. עין ב"מ דף מד ע"ל ד"ה לא הדרת:

מוסף רש"י

מאי אמן. כשעונין על כל ברכה וברכה אמן. היאך מקשע קבלת יראת שמים (ס"ה הדרן קיא). אל מלך נאמן. מעשיקון, שתאמן עליו הקביה (שם). כי תפש איש באחיו. מאנשי ירושלים שפקה תורה מהם והיו שולחים להכריסם (גיטין מג:) הסמוך היה מנגן לוחר שלא היו יודעין להשיב לגמולים הלכה (חגיגה יב:). שבני אדם מתכסין בהן בשמלה. נחלקין שלא יפלו להן לפי שאין בקיאין בהן (שם) כלומר דברים שמלבשים כשמלה שלך כן שאתה בקי בהן, אתור לנו ותהיה קצין ומנהיג לנו. ישנן בידך. כלומר אתה בקי בהן (חגיגה שם).

רבינו חננאל

ויחיד המתפלל בעצמו אומר ויכולו.

מסורת הש"ס

a) [כהרא"ש ושור פר' רפח איתא אמר רב וכי' ואמר רב המנונא כל המתפלל וכו' כ"ל כמאלתות נרא"פ פ' ה]. b) סנהדרין קי:. c) [סנהדרין קיז]. d) [פר' תתרוקן]. e) חגיגה יב. f) [חגיגה שם] (גיטין מג:). g) [חגיגה יב:] (גיטין מג:). h) [שמות נב:]. i) [יבמות ס:]. j) [מאי לעיל י:]. k) [פרשת יתרו סימן נד]. l) [ופ"ש תוס' פסחים ק: ד"ה שלחן].

תורה אור השלם

1 ויכלו השמים והארץ וכל צבאם: בראשית ב א
2 בדבר יי שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם:
תהלים לג ו
3 וגע על פי ויאמר הנה נגע זה על שפתיך וסר עונך וחטאתך תכפר:
ישעיהו ו ז
4 בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו יי:
שופטים ה ב
5 וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם:
שמות לב כה
6 פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים:
ישעיהו כו ב
7 ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא ובא בשערי ירושלם ביום השבת והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלם ולא תכבה:
ירמיה יז כז
8 כהניה חמסו תורתי ויחללו קדשי בין קודש לחל לא הבדילו ובין הטמא לטהור לא הודיעו ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם:
יחזקאל כב כו
9 הוי משכימי בבקר שכר ירדפו מאחרי בנשף יין ידליקם: ישעיהו ה יא
10 והיה כנור ונבל תף וחליל ויין משתיהם ואת פעל יי לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו: ישעיהו ה יב
11 לכן גלה עמי מבלי דעת וכבודו מתי רעב והמונו צחה עמם:
ישעיהו ה יג
12 ואת חמת יי מלאתי נלאיתי לכיל שפך על עולל בחוץ ועל סוד בחורים יחדו כי גם איש עם אשה יילכדו זקן עם מלא ימים: ירמיהו י יא
13 הבישו כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו גם הכלם לא ידעו לכן יפלו בנפלים בעת פקדתים יכשלו אמר יי:
ירמיהו ו טו
14 והיה כעם ככהן כעבד כאדניו בשפחה כגבירתה כקונה כבוכר במולדה כלה: בבשה כאשר נשא בו:
ישעיהו כד ב
15 הבוק תבוק הארץ והבז תבז כי יי דבר את הדבר הזה: ישעיהו כד ג
16 ויצא נבח ציון כל הדרה היו שריה כאילים לא מצאו מרעה וילכו בלא כח לפני רודף:
איכה א ו
17 וידיו מלעבים במלאכי האלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו עד עלות חמת יי בעמו עד לאין מרפא:
דברי הימים ב לו טז
18 אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו:
דברי הימים א טז כב
19 שוטטו בחוצות ירושלם וראו נא ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש אם יש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה: ירמיהו ה א

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com